

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epitome In Qvatvor Lib. Sententiarvm M. Petri Lombardi

Spina, Claudius de

Parisiis, 1551

26. de auxilio lib. arbitrij, scil. gratia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38840

DE AVXILIO LIBERI AR-
bitrij, scilicet gratia.DISTINCT. Vigesima sexta
CAP. Primum.*Duplici gratia adiuuatur voluntas, scil.
gratia operante, & cooperante.**Super
illud,
non est
volētis.**20m.*

August. contra Iulianum hæreticum (qui bonam voluntatem ex libero arbitrio tantum esse dicebat, atque hominem per libr. arbit. posse bonum velle & operari sine gratia, assererat) ait: Apertam de commendatione gratiæ sententiam Apost. protulit, cum ait, *Non est volentis, neque currentis, sed Dei miserentis.* Hæc si attenderes Iuliane, non extenderes contra gratiam merita voluntatis humanæ. Non enim ideo miseretur Deus alicuius, quia voluit & cucurrit: sed ideo voluit & cucurrit, quia misertus est Deus. Paratur enim voluntas hominis à Deo, & à Domino gressus hominis diriguntur. Ideoque congruè ait, *Non est volentis neque currentis, sed miserentis Dei:* Non quia hoc sine voluntate nostra agatur, sed quia voluntas nostra nil boni agit, nisi diuinitus adiuuetur. Vnde alibi Apost. ait, *Non autem ego, sed gratia Dei mecum.* Non ideo dicit, quia nihil boni agebat: sed quia nihil boni ageret, si illa non adiuuaret. Ex

quibus verbis satis aperitur quæ sit ^{1.} operans
Gratia ope gratia, & cooperans. Operans enim gratia
rās co-co- siue præueniens est, quæ præuenit volun-
operās que tatem bonam: ea enim liberatur & præpara-
fit. tur hominis voluntas, vt sit bona, bonumque
 velit efficaciter. Cooperatus verò siue sub-
 sequens, voluntatem iam bonam sequitur
 adiuuando. Cooperando enim Deus in nobis ^{ad V. d.} perficit, quod operando incipit, vt dicit ^{lent.}
 August. libr. de grat. & libe. arbitr. Volun- ^{cap. 17}
 tas ergo (quæ animi motus est, cogente nul-
 lo ad aliquid admittendum vel adipiscen- ^{lib. de}
 dum (vt dicit August.) vt non admittat ma- ^{duab.}
 lum, & adipiscatur bonum, præuenitur & ^{anima.}
 præparatur Dei gratia. Quam duplicem ^{cap. 10}
 gratiam, præuenientem scil. & subsequen- ^{Ro. 9.}
 tem, commendat Apost. dicens: Non est vo-
 lentis, neque currentis, sed miserentis Dei.
 quasi dicat, Non sufficit voluntas hominis,
 si non sit etiam misericordia Dei: vt sic to-
 rum quod bonitatis est, Deo tribuatur, qui
 bonam hominis voluntatem præuenit &
 præparat adiuuandam, & adiuuat præpara-
 tam. Nolentem præuenit, vt velit: volentem
 subsequitur, ne frustra velit.

C A P. Secundum. Ordo quidam est
 gr̄atie ad voluntatem, & vo-
 luntatis ad gratiam.

fol. 129. a.
p. 1. 2. 136.
p. 9. 10. 11.
et p. 137. a.

epist.
100.

ca. 3
Ps. 5
Ps. 2

mat
Luc

Tom.

Bona voluntas comitatur gratiam, non gratia voluntatem: ita quod gratia præuenit bonæ voluntatis meritum, & ipsa voluntas pedissequa est gratiæ, non præuia. Quod August. ad Bonifacium pap. scribens contra Pelagianos, iis verbis adfirmat: Cùm fides, inquit, impetrat iustificationem, sicut unicuique Deus partitus est mensuram fidei, non gratiam Dei aliquid meriti præcedit humani, sed ipsa meretur augeri, ut aucta mereatur & perfici, voluntate comitante, non ducente: pedissequa, non præuia. Huiusmodi autem gratia voluntatem præueniens & præparans, est fides cum dilectione, ut dicit August. loco præfato. Ipsa tamen eadem voluntas quædam gratiæ dona præuenit. Vnde August. in Enchir. Præcedit bona voluntas hominis, multa Dei dona, sed non omnia. Quæ autem non præcedit, ipsa in eis est, & ipsa iuuat. Nam utrunq; legitur in sacris eloquiis: Et misericordia eius præueniet me: & Misericordia Dei subsequetur me. Nolentem quippe præuenit ut velit, volentem subsequitur ne frustra velit. Cur enim admonemur orare pro inimicis nostris nolentibus piè viuere, nisi ut Deus operetur in eis & velle? Itē: Cur admonemur petere ut accipiamus, nisi ut ab illo fiat quod volumus, à quo factum est ut velimus? Inde Apost. ait: Non est volētis neque currētis, sed Dei mi-

epist.
100.

ca. 32.
Ps. 58.
Ps. 22.

matth. 5
Luc. 11
Rom. 9

*Gratia
fides in dilectione
m. 271. a*

Pol. 138. b. l. 13

ferentis. Ex quibus apparet, quòd bona hominis voluntas, quædam Dei dona præuenit: quia eam comitatur gratia adiuuans: & quibusdam præuenitur, quia eam præuenit gratia operans, scil. fides cum charitate.

Obiectio.

Quòd si opponas quod August^{us} sup. Iohã. dicit, exponens illud Apostoli, Corde creditur ad iustitiam: ideo non simpliciter ait Apost. Creditur: sed, Corde creditur. quia cætera potest homo nolens, credere non nisi volens. Similiter & illud quod idem Aug. lib. de Prædestin. Sanct. magis vrgere videtur, dum ait: Commendans Apost. istam gratiam, quæ non datur secundum aliqua merita, sed efficit omnia bona merita, inquit: ^{2. cor. 3} Non quòd sufficientes simus cogitare aliquid boni, scil. ex nobis. Quis autem non videat prius esse cogitare, quàm credere? Nullus quippe credit aliquid, nisi prius cogitauerit esse credendum. Quibus verbis videtur insinuare quòd cogitatio bona præcedat fidem: & ita bona voluntas præueniat fidem, non præueniatur. quod prædictis aduersari videtur. Ad quorũ primum respondentes, dicimus hæc non ita esse accipienda, vt ex volûtate hominis fides intelligatur provenire, quum ipsa propriè sit Dei donum, vt ait Apost. & ex ea bona hominis merita incipiant. Sed potiùs hæc ideo dicta sunt, quia non est fides, nisi in eo qui vult crede-

Solutio 19

Ro. 10
Aug.
ho. 26.
Cap. 2.

epist.
144.

cap. 2.
de lib.
arbitr.
cap. 1.

re, cuius bonam voluntatem fides præuenit, non tempore, sed causa & natura. Ad secundum autem dicimus, quòd aliquando cogitatio bona siue voluntas præuenit fidem: sed non est illa bona voluntas vel cogitatio qua rectè viuatur. Illa enim sine fide & charitate non est, vt apertius ostendit August. ad Anastasium.

episto.
144.

C A P. Tertium. Vna eademque est gratia, quæ dicitur operans & cooperans.

Quibusdã non irrationabiliter videtur, quòd vna & eadem sit gratia, idem donum, eadem virtus, quæ operatur & cooperatur: sed propter diuersos eius effectus dicitur operans & cooperans, vt ex definitionibus superius datis manifestum est.

Quomodo ipsa gratia præueniens meretur augeri & fieri, quum nullum meritum sit absque lib. arb. & quid est ipsa gratia, an virtus, an non. & si virtus, an actus, vel non.

Quæstio.

cap. 9.

cap. 2.

de lib.

arbitr.

cap. 19.

Huic quæstioni vt respondere valeas, prænotandum est tria esse genera bonorum. Alia namq; sunt magna, alia minima, alia media. vt Augustinus ait libr. I. Retracta. Virtutes,

Tria genera bonorum.

Virtutes.

inquit, quibus rectè viuitur, magna bona sunt. *Species* autem quorumlibet corporum, sine quibus rectè viui potest, minima bona sunt. *Potentia* verò animi, sine quibus rectè viui non potest, media bona sunt. *Item, Virtutibus* nemo malè vtitur. *Cæteris* autem bonis, id est mediis & minimis, non solum bene, sed etiam malè quisque vti potest. & ideo virtute nemo malè vtitur, quia opus virtutis est bonus vsus istorum, quibus etiam non bene vti possumus. Nemo autem bene vtendo, malè vtitur. Non solum autem magna, sed etiam media & minima bona esse præstitit bonitas. Ecce habes tria genera bonorum distincta.

C A P. Quartum. *Liberum arbitrium in mediis bonis continetur.*

Q Væritur autem in quibus bonis con- cap. 9.
tineatur lib. arbitr. De hoc August. i.
lib. *Retract.* ait ita: In mediis quidem bonis inuenitur liberum voluntatis arbitrium: quia & malè illo vti possumus. Sed tamen tale est, vt sine eo rectè viuere nequeamus: Bonus autem vsus eius iam virtus est, quæ in magnis reperitur bonis, quibus malè vti nemo potest. Et quia magna, & media, & minima bona ex Deo sunt, sequitur vt ex Deo sit etiam bonus vsus liberæ voluntatis, qui virtus est, & in magnis nume-

ratur bonis. Attende diligenter quæ dicta sunt, & confer in vnum. Sic enim aperietur quod superius quærebatur. Dixit equidem opus virtutis esse bonum vsum illorum bonorum, quibus etiam non bene vti possumus, id est mediorem, in quibus posuit lib. arbitr. cuius quoque bonum vsum dixit esse virtutem. Quod si est, non est opus virtutis quod supra dixit: quia aliud est virtus, & aliud opus virtutis.

DE VIRTUTE EIVS-
que actibus.

DISTINCT. Vigesima septimæ
CAP. Primum.

Definitio Virtutis.

Hic videndum est quid sit Virtus, & quid sit actus vel opus eius. *Virtus est* (vt ait Aug.) bona qualitas mentis, qua rectè viuitur, & qua nullus malè vtitur, quâ Deus solus in homine operatur. Ideoq; opus Dei ratum est, sicut de virtute iustitiæ Aug. docet super illū locum Psal. Feci iudicium & iustitiam: ita dicens, *iustitia magna virtus animi est*, quam non facit in homine nisi Deus. Ideoque cum ait Proph. ex persona Ecclesiæ, Feci iustitiam: nō ipsam virtutem, quam non facit homo, sed opus eius intelligi voluit. Ecce apertè insinuatur hic, quod ipsa iustitia

*lib. 3 de civ. d. 27. a
lib. 4 de civ. d. 5. cap. 6.
Virtus.*

iustitia